

Spröda kvinnor och starka gubbar?

Svend Erik Mathiassen

Centrum för belastningsskadeforskning, Högskolan i Gävle

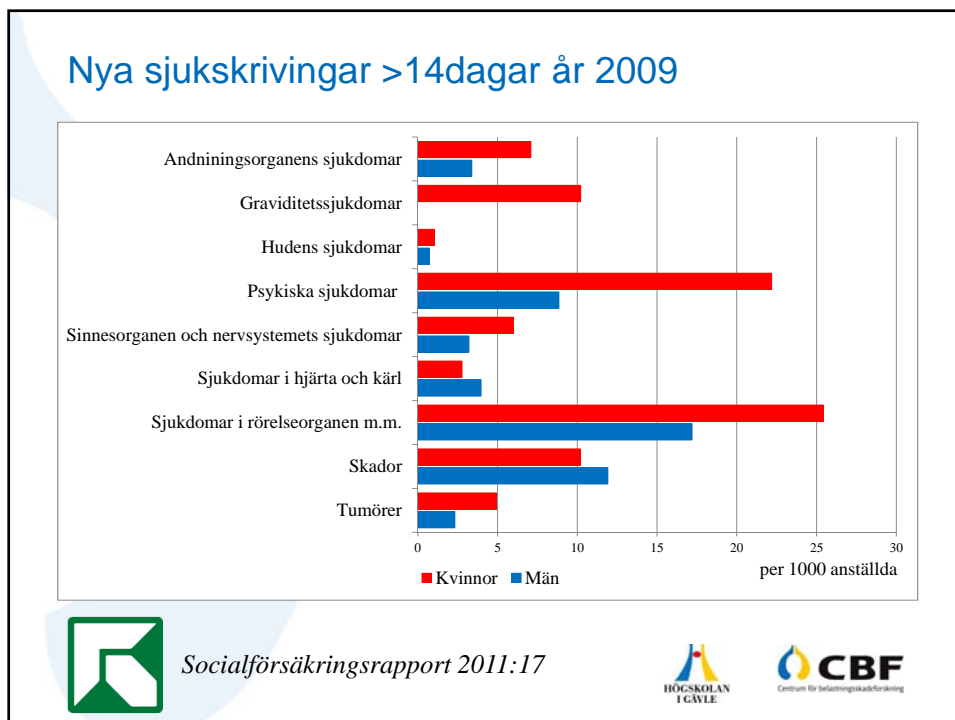
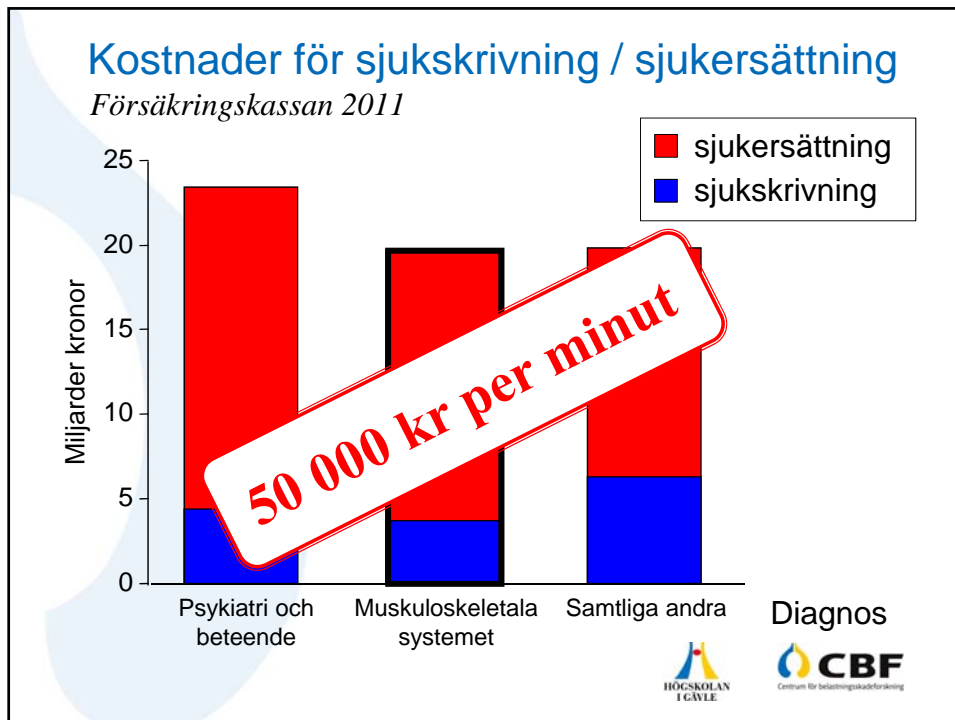
Belastning, genus och hälsa
i arbetslivet

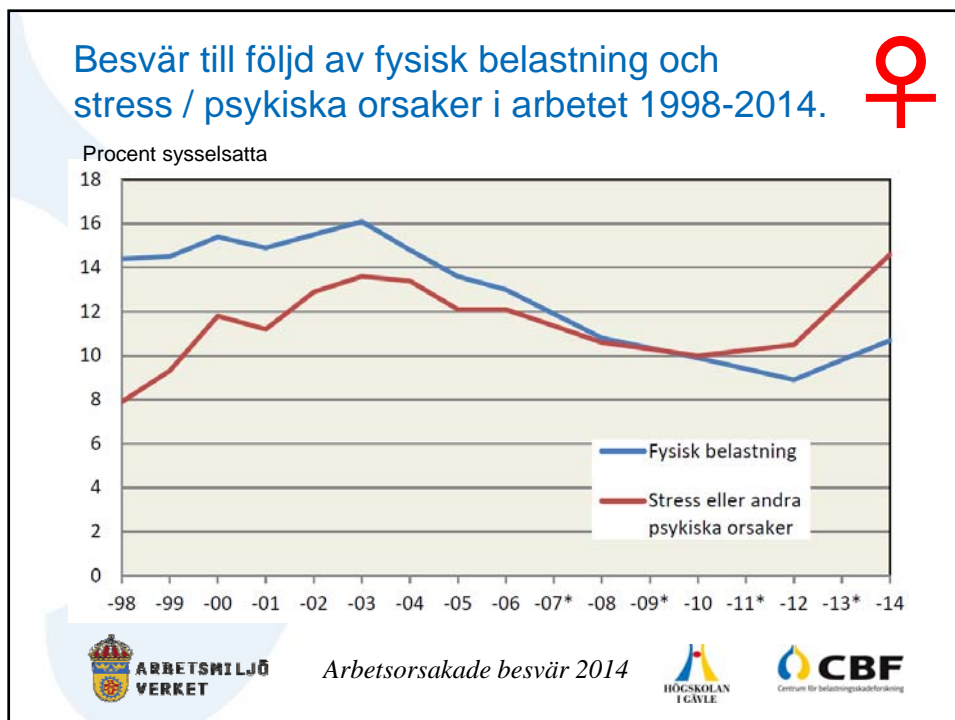
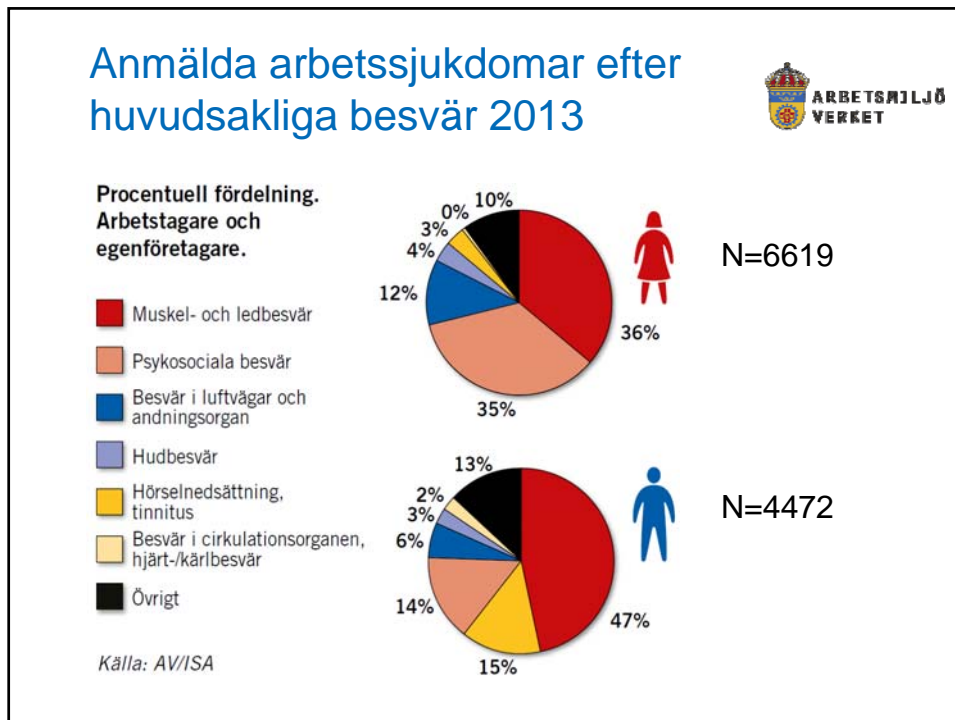
Kunskaps
sammanställning

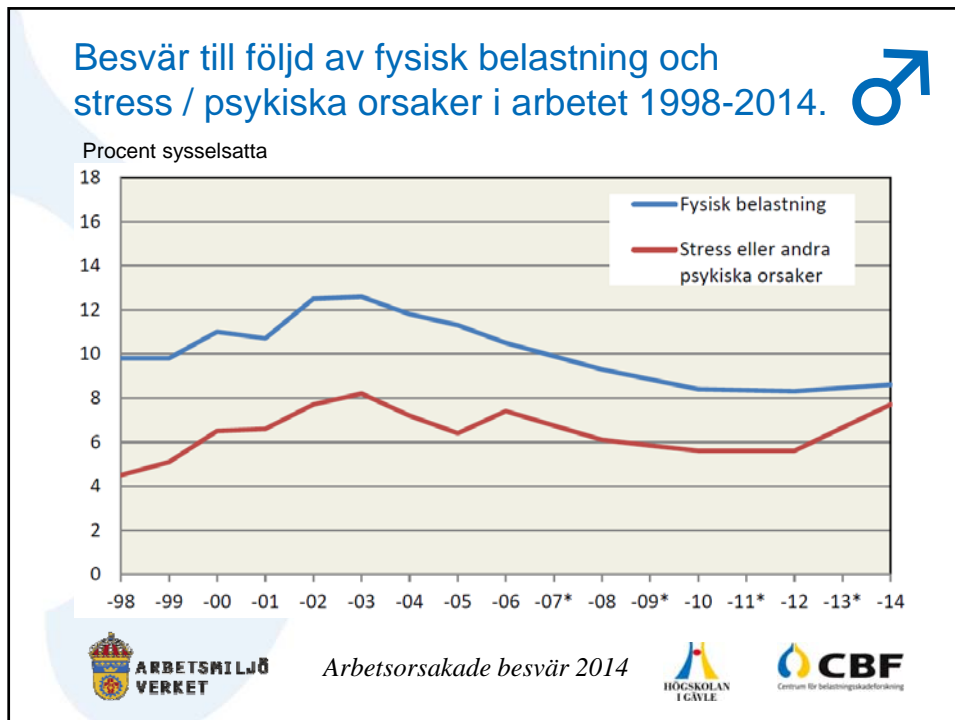

ARBETSMILJÖ
VERKET

Rapport 2013:9

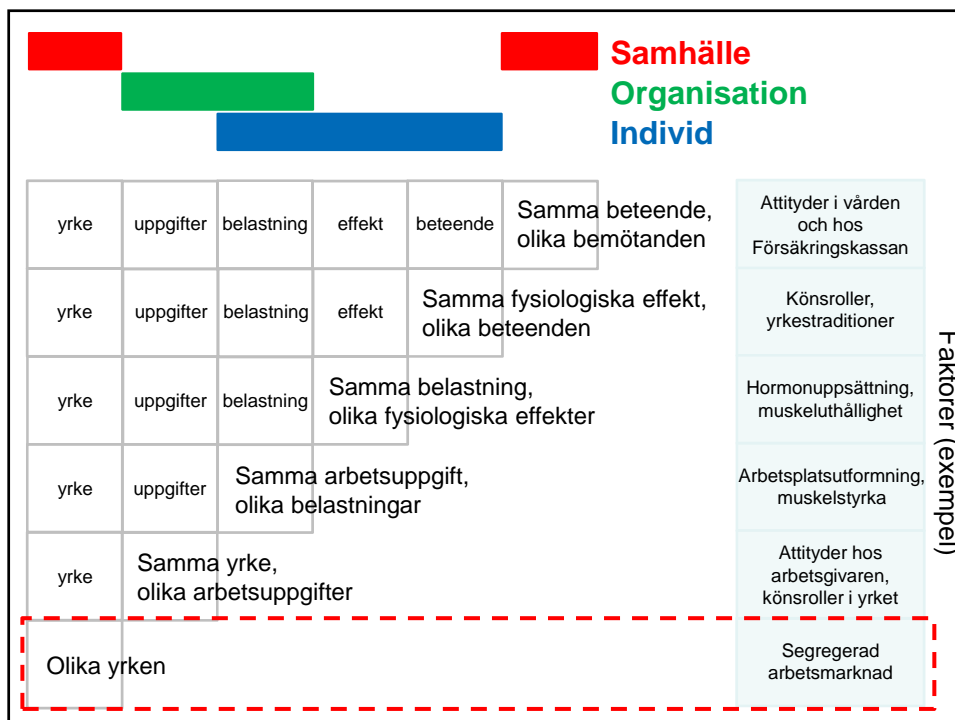
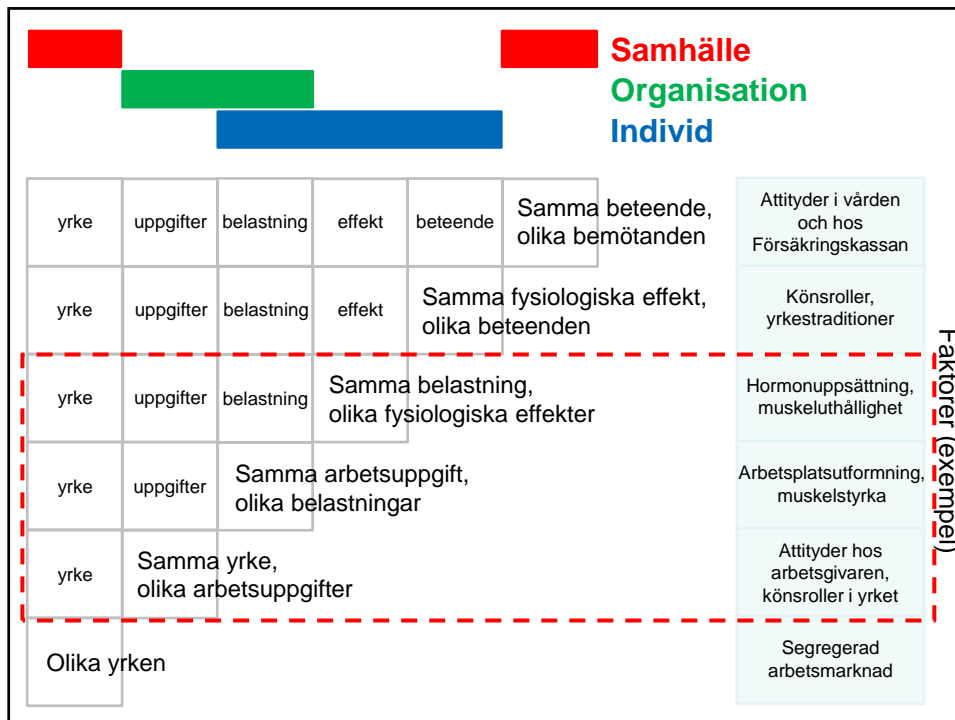
Arbetsorsakade besvär enligt anledning

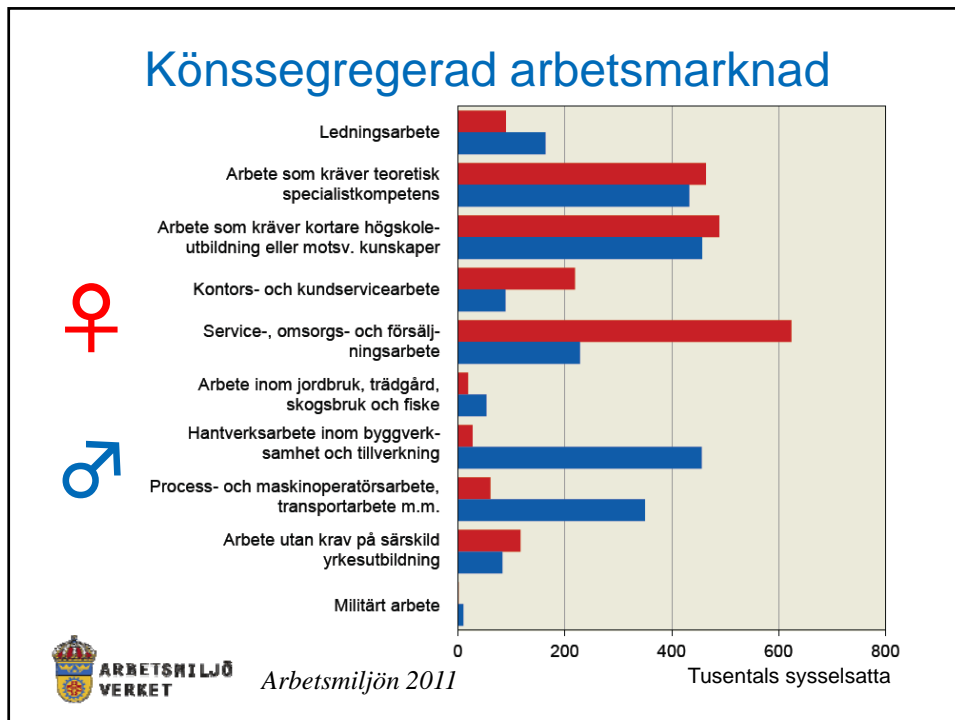
Andel sysselsatta med besvär under senaste 12 månaderna, %

	Kvinnor	Män
buller	1,4	1,1
vibrationer	0,2	0,4
värme, kyla, drag etc.	0,5	0,4
ämnen från växter/djur	0,2	0,2
kemiska ämnen	0,8	0,6
påfrestande arbetsställningar	8,2	6,1
korta, upprepade arbetsmoment	2,7	1,9
tung manuell hantering	4,2	4,1
arbete vid bildskärm/pc	2,4	1,1
mobbing, trakasserier	0,9	0,3
hot eller våld	0,7	0,4
stress, psykiska påfrestringar	14,6	7,7

ARBETSMILJÖVERKET   Arbetsorsakade besvär 2014   HOGSKOLAN I GÄVLE   CBF
 Centrum för belastningsskadeforskning

Belastningar i typiska yrken

Kvinnodominerade

- Repetitiva rörelser
- Lyft
- Stress och psykiskt ansträngande arbete

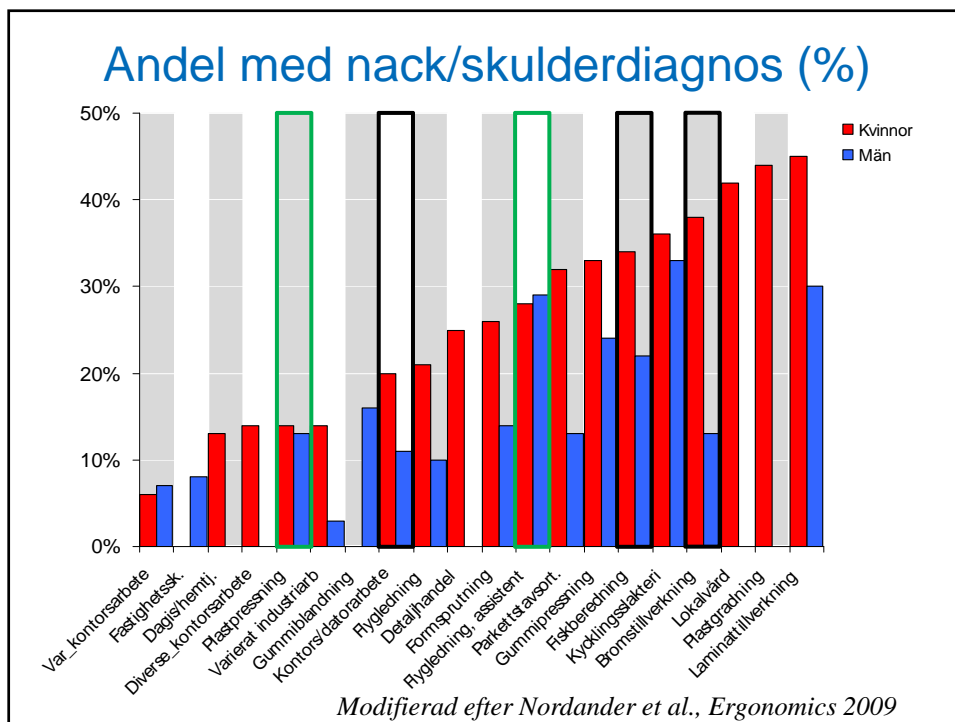
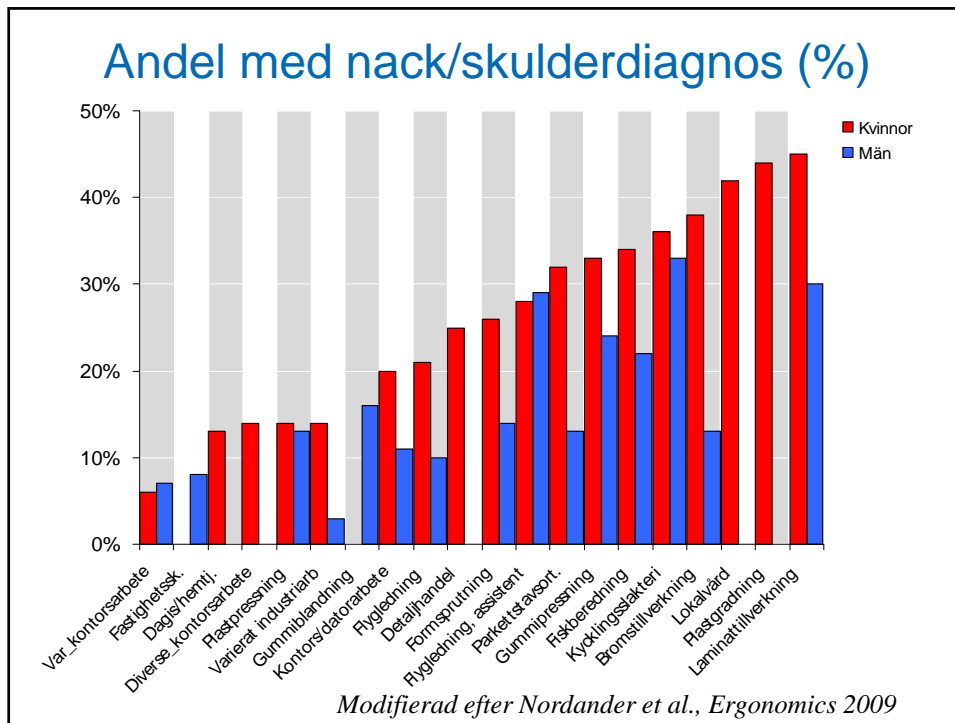
Mansdominerade

- Lyft
- Tungt kroppsligt arbete
- Vibrationer

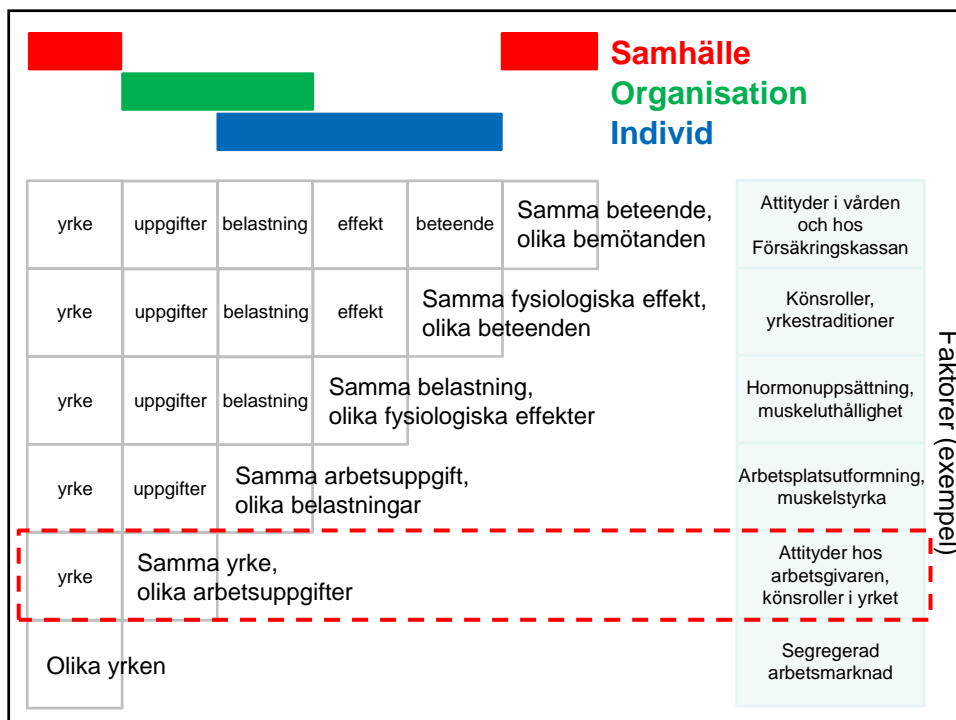
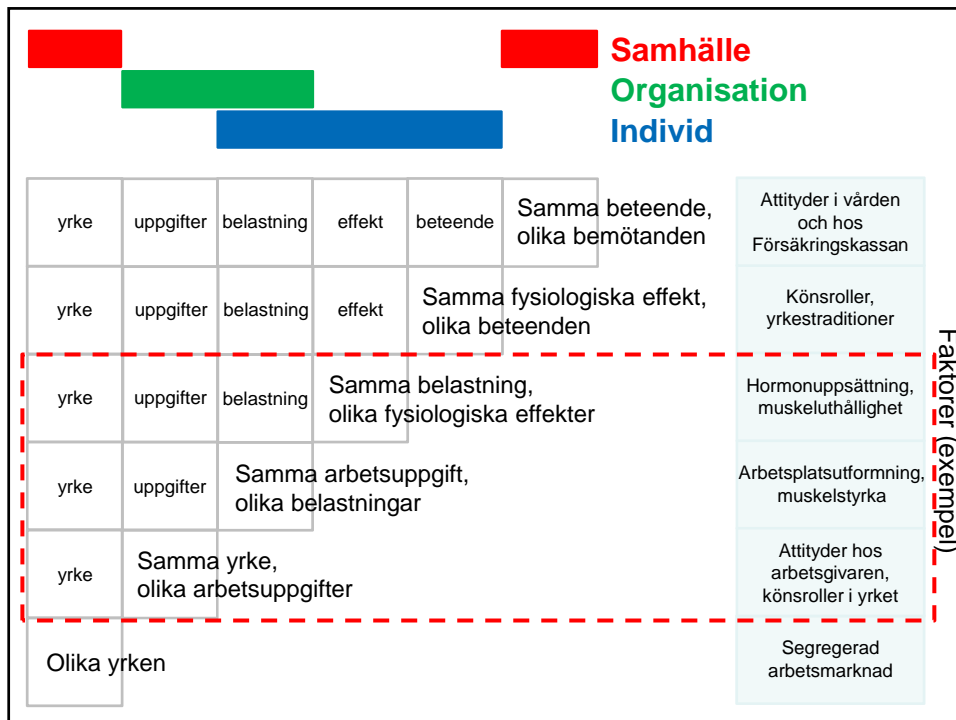

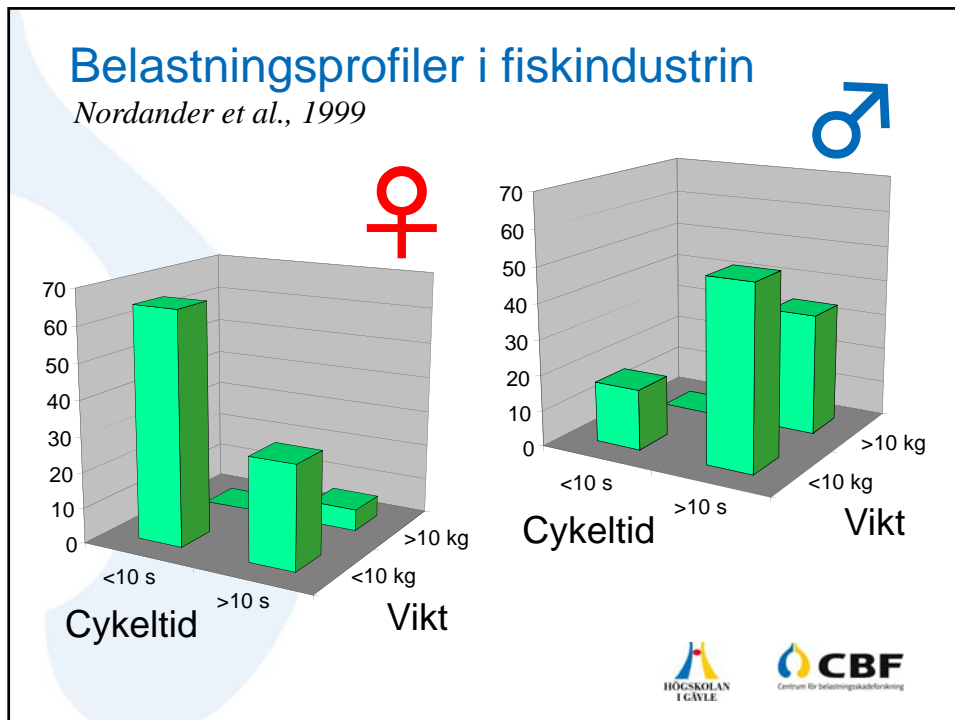
Arbetsmiljön 2011

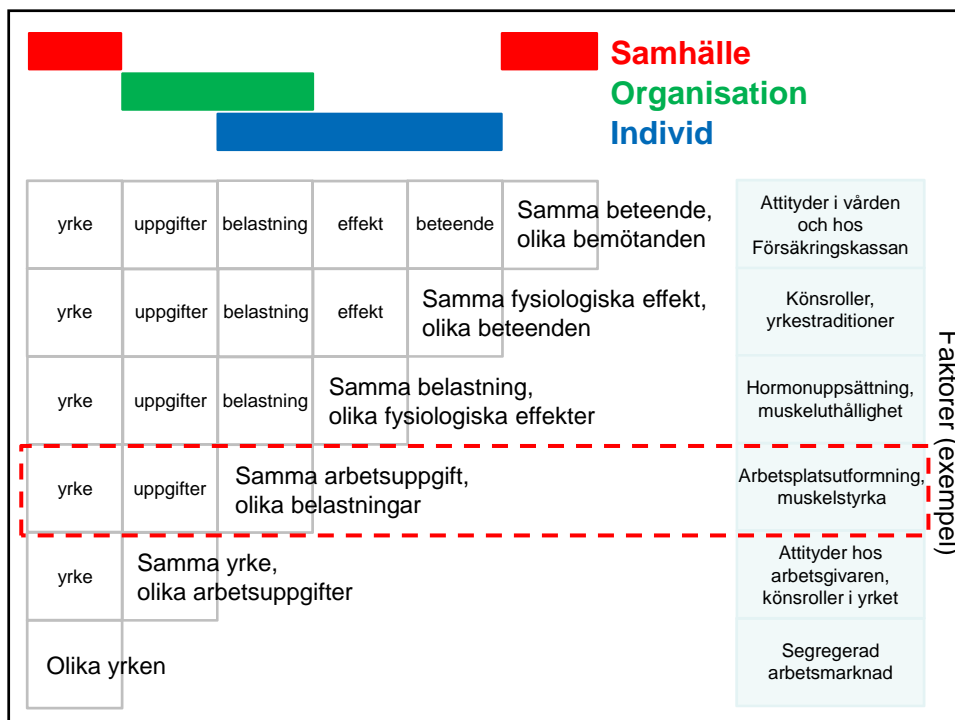
Samma yrke, olika arbetsuppgifter?

- Kvinnor mer repetitiva rörelser; mindre variation
Män mer tunga lyft, manuell hantering, fordonskörning, handverktyg; mer variation
- Trädgårdsmästare
(Messing et al., 1994)
- Städare
(Calvet, 2002; Messing et al., 1998)
- Livsmedelsindustri
(Mergler et al., 1987; Messing et al., 1998; Nordander et al., 1999)
- Montering
(Dahlberg et al 2004, Fransson-Hall et al., 1995)
- Kontorsarbete
(Karlqvist 2002; Blangsted et al., 2003; Hooftman et al., 2005)

Könssegregerade arbetsuppgifter – beroende av yrket

- I kvinnodominerade yrken:
Kvinnor mer tunga uppgifter, män mer stillasittande, datorarbete, och arbete med maskiner
- I mansdominerade yrken:
Kvinnor mer stillasittande, datorarbete, och repetitiva uppgifter
- Kvinnor arbetar mer med människor än män på både mans- och kvinnodominerade arbetsplatser

Karlqvist et al., 2012

Samma uppgifter, olika belastning? storlek och arbetsställningar

- Kvinnor ca: 90 % av mäns kroppslängd i genomsnitt
- Kvinnor mer 'extrema' arbetsställningar
  - **Industri**
(Dahlberg 2004; Kennedy och Koehoorn, 2003; O'Sullivan och Gallwey 2002; Messing et al., 1998)
  - **Kontorsarbete**
(Karlqvist et al., 1998; Won et al., 2009; Wahlström et al., 2000; Arvidsson et al., 2006)

Samma uppgifter, olika belastning? Styrka och muskelaktivitet

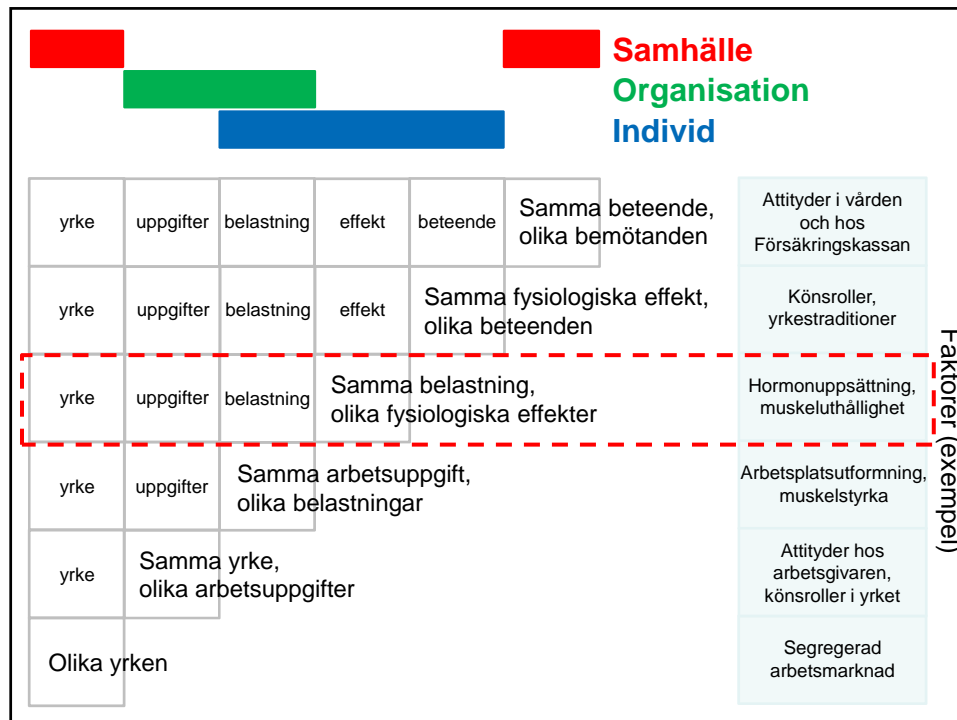
- Kvinnors styrka ca: 60 % av mäns i genomsnitt
- Kvinnor något högre muskelaktivitet
  - repetitivt arbete
(Johansen et al., 2013; Nordander et al., 2008)
  - datorarbete
(Wahlström et al., 2000; Won et al., 2009; Yang och Cho, 2012)

Lyfta, skjuta, dra

- Kvinnor väljer lägre vikt
(Hoozemans et al., 1998; Resnick och Chaffin, 1995; Van der Beek et al., 2000)
- Kvinnor har "mjukare" lyftteknik
(Lindbeck och Kjellberg, 2001)
- Kvinnor jobbar mindre intensivt
(Ciriello et al., 2007; Resnick och Chaffin, 1995)

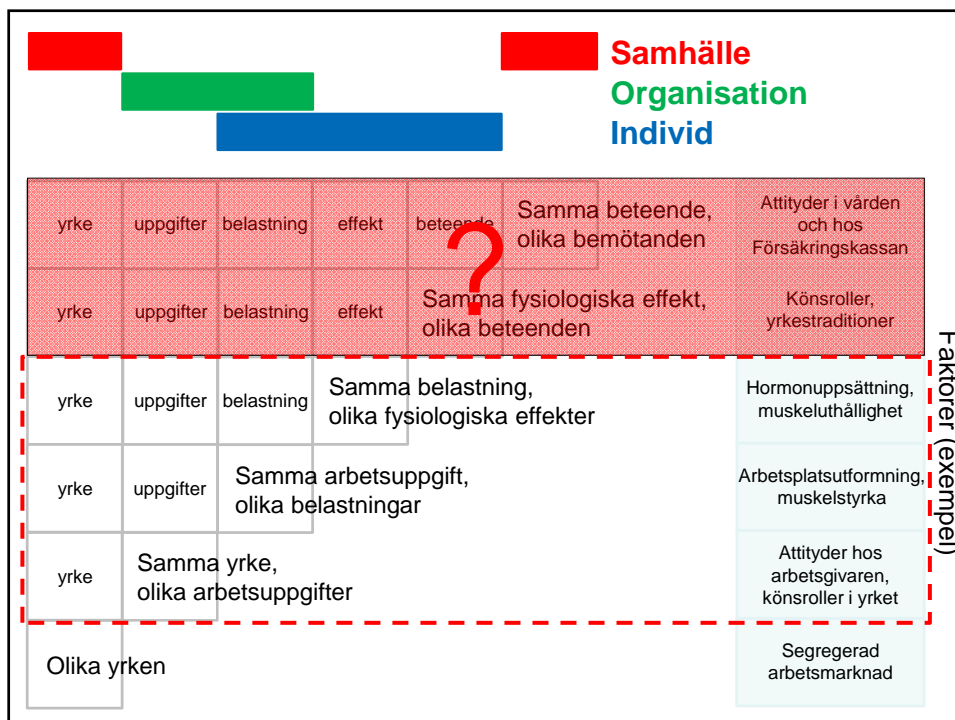
Samma belastning, olika effekter? Uthållighet och muskeltrötthet

- Kvinnor mer uthålliga än män vid statisk muskelaktivitet på 20-70 % av max
  - Ländrygg, lår, arm, hand/tumme
 (Fulco et al., 1999; Maughan et al., 1986; West et al., 1995; Yoon et al., 2007; Hunter och Enoka, 2001)
- Ingen könsskillnad vid arbete över 80 % av max
  - Lår, arm, tumme
 (Ditor och Hicks, 2000; Maughan et al., 1986; Yoon et al., 2007)
- Ingen könsskillnad vid dynamiskt muskelarbete
  - Ländrygg, överarm, lår
 (Clark et al., 2003; Senefeld et al., 2013)

Smärta

- Kvinnor känsligare för flera typer av påförd smärta
  - Tryck, värme, kyla
 (Fillingim et al., 2009; Racine et al., 2012)
  - Elektriskt stimulering, injektion av saltlösning, strypt blodflöde
 (Fillingim et al., 2009)
- Hormoner påverkar i viss grad, men osäkert hur
 (Fillingim et al., 2009)
  - Skillnad i smärtförekomst innan och efter puberteten
  - Smärta varierar med menstruationscykeln
  - Migränförekomst minskar under graviditet

Hur är det i dag Hur är det i Sverige

Sammanfattning av forskningen

- Män och kvinnor har olika uppgifter inom samma yrken. Detta är en **väsentlig** förklaring till skillnader i belastningsrelaterad ohälsa mellan män och kvinnor.
- Män och kvinnor belastas olika vid samma uppgift. Detta är en **viktig** förklaring till skillnader i belastningsrelaterad ohälsa mellan män och kvinnor.
- Män och kvinnor har olika fysiologiska reaktioner på samma belastning. Men detta kan **inte i någon särskild omfattning** förklara skillnader i belastningsrelaterad ohälsa mellan män och kvinnor.

Sammanfattning av forskningen

- Män och kvinnor har olika uppgifter inom samma yrken.
Detta är en **väsentlig** förklaring till skillnader i belastningsrelaterad ohälsa mellan män och kvinnor.
Arbetsorganisation; arbetsfördelning
- Män och kvinnor belastas olika vid samma uppgift.
Detta är en **viktig** förklaring till skillnader i belastningsrelaterad ohälsa mellan män och kvinnor.
Arbetsredskap; Individ
- Män och kvinnor har olika fysiologiska reaktioner på samma belastning.
Men detta kan **inte i någon särskild omfattning** förklara skillnader i belastningsrelaterad ohälsa mellan män och kvinnor.
Individ; Biologi

Sammanfattning

- Män och kvinnor har olika uppgifter inom samma yrken.
Detta är en **väsentlig** förklaring till skillnader i belastningsrelaterad ohälsa mellan män och kvinnor.
Varför?
- Män och kvinnor belastas olika vid samma uppgift.
Detta är en **viktig** förklaring till skillnader i belastningsrelaterad ohälsa mellan män och kvinnor.
- Män och kvinnor har olika fysiologiska reaktioner på samma belastning.
Men detta kan **inte i någon särskild omfattning** förklara skillnader i belastningsrelaterad ohälsa mellan män och kvinnor.

Tack!

